

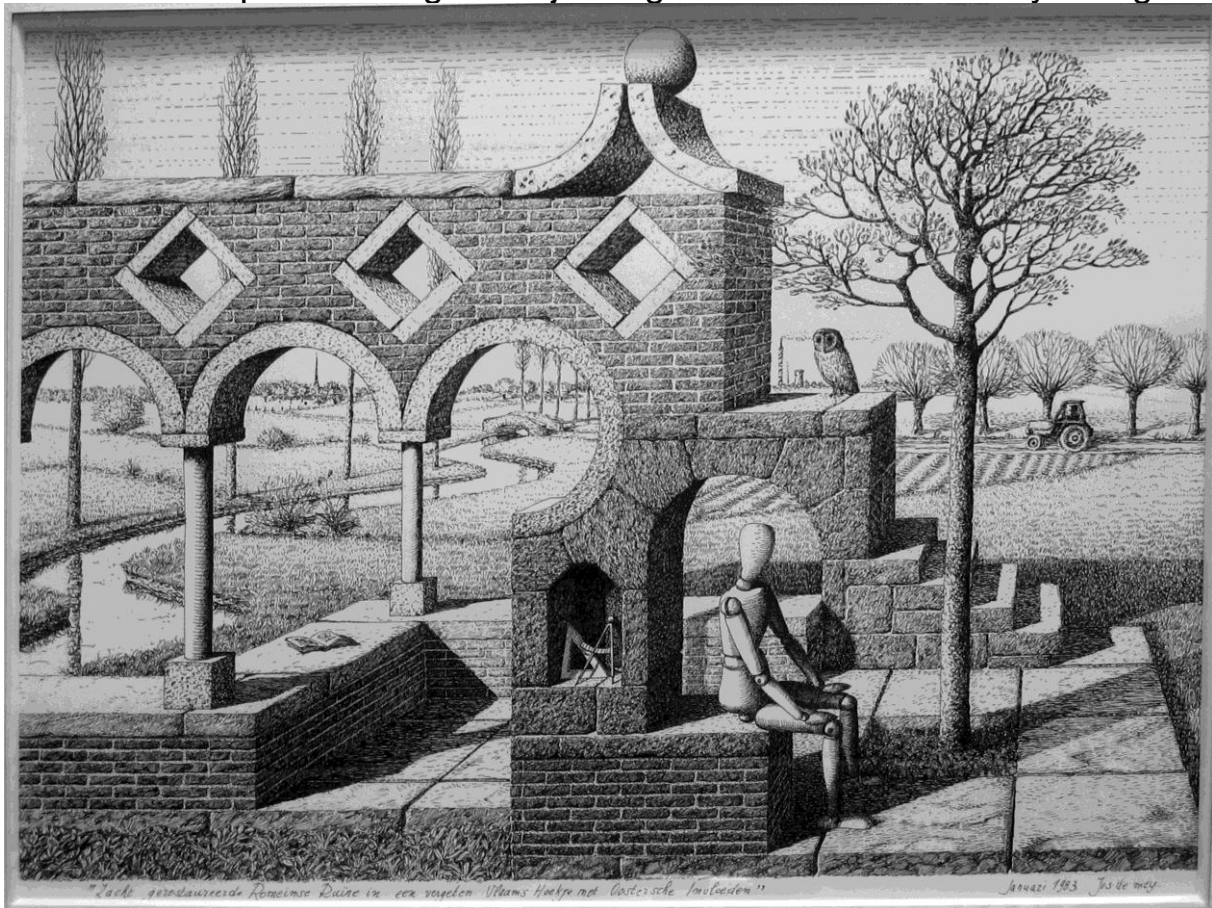
DE VIRTUELE RUIMTEN VAN JOS DE MEY

In 1965 was het werk van M.C. Escher al wereldwijd bekend en gewaardeerd. Op een tafel in de gang van zijn huis in Baarn lagen elke zondag tientallen kokers met prenten klaar om verzonden te worden. Escher grapte dan wel eens: "Mijn ontwerpen voor bankbiljetten werden afgewezen, maar nu druk ik ze zelf."

De bekendste en meest gevraagde prenten waren gebaseerd op onmogelijke figuren. Escher kende en gebruikte maar drie grondvormen, waarvan hij er twee ontleende aan vader en zoon Penrose: de onmogelijke driebalk (verwerkt in de prent WATERVAL (1961) en de eindeloze trap, gebruikt voor KLIMMEN EN DALEN (1960). De onmogelijke kubus had hij zelf al bedacht en gebruikt in de prent BELVEDÈRE (1958).

Geïnspireerd door deze prenten begonnen ook andere kunstenaars schilderijen en prenten te maken met als uitgangspunt een onmogelijke figuur en vonden ook nieuwe grondvormen. Een van de verrassendste was "de gespleten muur", bedacht door de Belgische schilder Jos de Mey (1928-2007). Hij schiep daarmee tal van virtuele ruimten, fraai ingebed in de driedimensionale werkelijkheid.

Wat hiermee bedoeld wordt zal ik U verklaren aan de hand van onderstaande pentekening die ik jaren geleden van Jos de Mey kreeg.

Figuur 1. Pentekening, 1993, 30x40 cm.

Jos gaf elke tekening of schilderij uitbundige titels. Deze tekening kreeg als ondertekening:

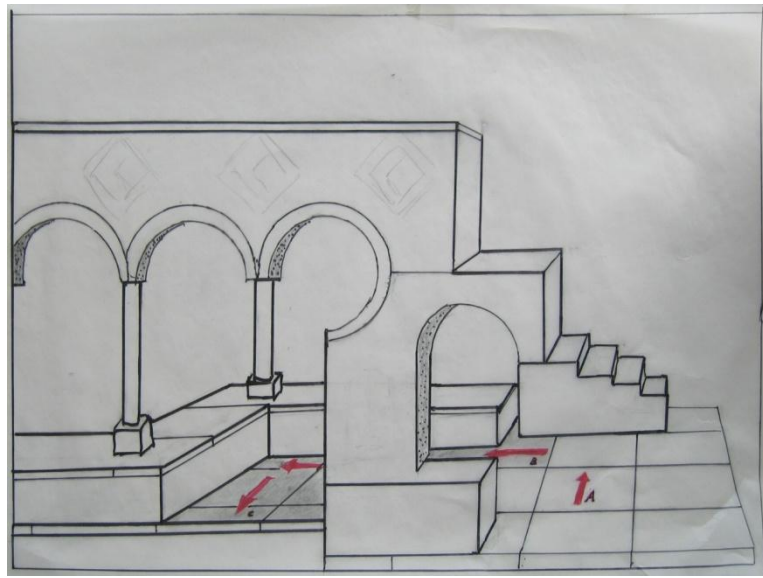
“Zacht gerestaureerde Romeinse Ruïne in een vergeten Vlaams Hoekje met Oosterse Invloeden”.

Bovenaan ziet U een rechte vlakke muur. Beneden een besloten ruimte met twee uitgangen naar de buitenwereld. Binnen is het goed toeven, want zittend op de stenen banken heeft U een panoramisch uitzicht op het vredige Vlaamse landschap waar Jos zo van hield. Maar deze besloten ruimte bestaat helemaal niet. Zij wordt gesuggereerd door afsplitsingen van die ene rechte muur bovenaan.

Aan de linkerkant van de prent gaat het al mis: de twee pilaren in de hoeken lijken achter elkaar te staan, maar in werkelijkheid liggen ze in het zelfde vlak als de muur er boven. Rechts is het wat ingewikkelder: vooraan zit een ledenpop op een stoep buiten de virtuele ruimte. Verder naar achter steunt een boog op een stenen trap van vier treden. Boven op de boog zit een uil, een symbool dat Jos de Mey in veel van zijn schilderijen gebruikt. De ledenpop en de trap liggen ver van elkaar, terwijl ze toch in hetzelfde vlak liggen als de vlakke muur.

Die muur is dus eigenlijk gespleten om een toegang te vormen tot de virtuele ruimte.

In nevenstaande figuur heb ik een schetsje getekend waarin alleen de architectuur van de elementen uit de pentekening is weergegeven. We volgen de rode pijlen, gaan naar binnen en dan weer naar buiten door de uitgang aan de voorkant. Maar er is helemaal geen binnen, alles is buiten!

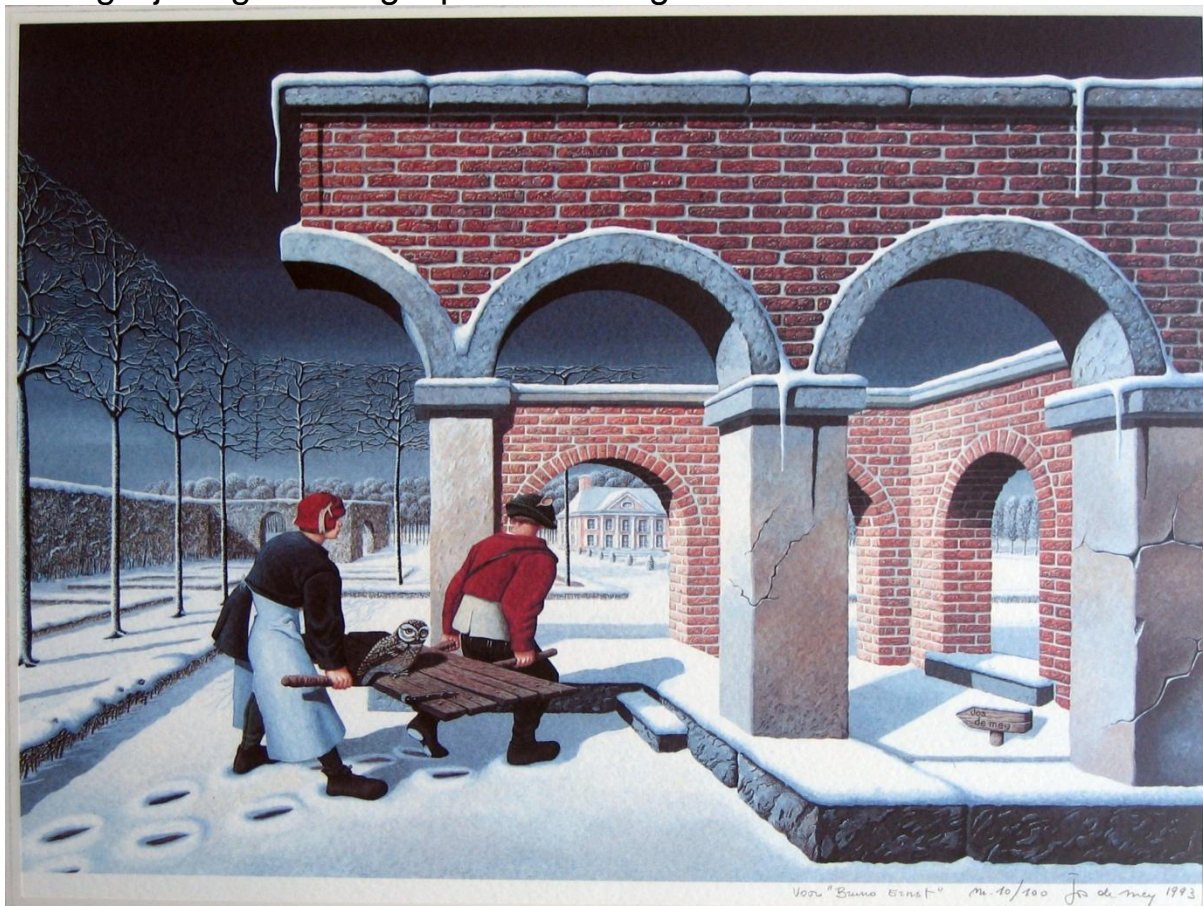

Figuur 2. Schets van de architectuur.

Dit type onmogelijke figuur heeft Jos de Mey in een aantal schilderijen meesterlijk gebruikt.

Zowel de vondst als de vele interessante uitwerkingen ervan vinden ongetwijfeld hun oorsprong in zijn architectenopleiding.

Onderstaande figuur toont nog een van de schilderijen waarin de onmogelijke figuur “de gespleten muur” gebruikt is.

Figuur 3. Schilderij, 1993, 36x45 cm.

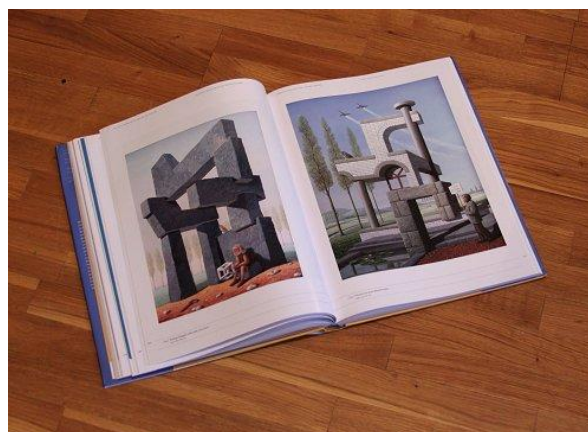
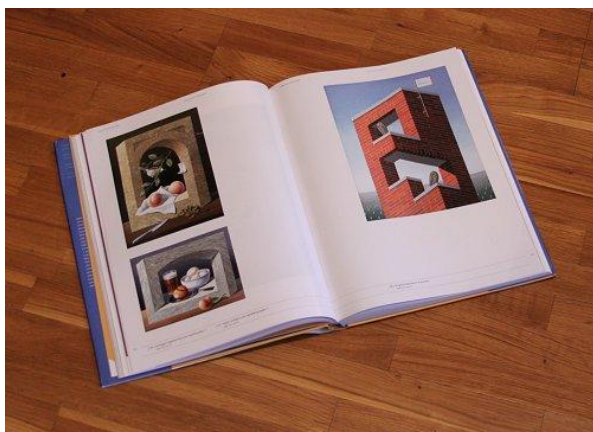
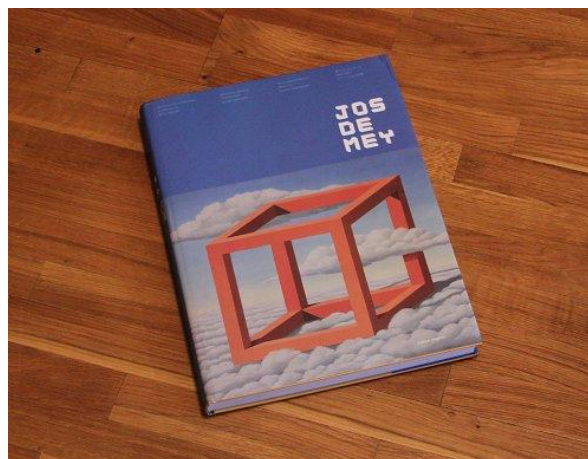
U kunt een groot aantal (235 !) van zijn schilderijen bekijken in het pas verschenen boek JOS DE MEY en dwalen in de virtuele ruimten die hij schiep.

Het is verschenen bij uitgeverij Virgines.

ISBN 978-3-934268-73-9

304 pagina's

prijs: € 49,90

Ik kom nog even terug op de prenten met onmogelijke figuren van Escher. Waarom maakte hij slechts drie prenten gebaseerd op een onmogelijke figuur?

Eerstens kende hij maar drie onmogelijke figuren en, nog meer typerend voor zijn werkwijze, hij zocht altijd naar de meest volmaakte uitdrukking van een idee. Van zijn prenten zijn veel schetsen bewaard gebleven die elk uitgewerkt hadden kunnen worden tot een prent. Maar hij zocht net zo lang naar een weergave van een idee tot hij meende dat hij er een gevonden had die bij de toeschouwer dezelfde verwondering zou opwekken als die hem geïnspireerd had.

Herhaling vond hij overbodig.